

DOI: <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-07>

УДК (UDC): 378.015:355.232

О. МОРОЗОВ¹, доктор технічних наук, професор,

головний науковий співробітник

науково-методичного центру організації та провадження освітньої діяльності,

e-mail: maa-ngu@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1352-1783>

Л. ОЛІЙНИК¹, доктор педагогічних наук,

старший науковий співробітник, начальник відділу науково-методичного центру організації та провадження освітньої діяльності,

e-mail: ol33@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7375-1281>

Т. АКСАНОВ¹,

старший науковий співробітник

науково-методичного центру організації та провадження освітньої діяльності,

e-mail: timaksanov@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4491-3157>

¹ Національний університет оборони України,

проспект Повітряних Сил, 28, Київ, 03049

НАВЧАННЯ В АД'ЮНКТУРІ ВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: РОЛЬ МОТИВАЦІЇ АД'ЮНКТІВ

У статті наводяться результати дослідження мотивації навчання в ад'юнктурі як важливий фактор ефективного виконання ад'юнктами освітньо-наукових програм. У ній виділено та діагностовано чотири взаємопов'язані аспекти: мотиви вступу до ад'юнктури, мотиви наукової та освітньої діяльності, мотиви активного учасника освітнього процесу (стейкхолдера).

Виявлення мотивів навчання в ад'юнктурі розглядається з позиції психолого-педагогічного підходу. Такий підхід дозволяє враховувати важливу роль самих ад'юнктів у ефективності освіти та становленні майбутнього вченого та викладача.

Мотивація ад'юнктів досліджується через визначення внутрішніх та зовнішніх мотивів. Внутрішні мотиви розглядаються як первинні відносно до освітньої та наукової діяльності і які формуються відповідно до потреб ад'юнкта в пізнанні та розвитку. Зовнішні мотиви розглядаються як вторинні і такі, що формуються під впливом зовнішнього середовища. Це дозволяє предметно досліджувати чинники, що впливають на мотивацію вступу до ад'юнктури, мотивацію наукової та освітньої діяльності.

Дослідження впливу мотивації навчання ад'юнктів показало, що трансформація ад'юнктури в інституцію, що поєднує освіту і науку, де починається професійна кар'єра військовослужбовця як викладача або науковця, вимагає ретельного вивчення та розуміння мотивів вступу до ад'юнктури, мотивації наукової та освітньої діяльності, мотивації як суб'єкта освітньої діяльності, чинників, що впливають на мотивацію. Дослідження доводять, що мотивацію навчання тих, хто планує вступати на навчання в ад'юнктурі, треба ретельно вивчати і в процесі відбору кандидатів на навчання, і на етапі вступу до ад'юнктури. Дослідження також показують необхідність удосконалення процесу ад'юнктської підготовки, що сприяє посиленню внутрішньої мотивації освітньої та наукової діяльності, розвитку інтересів ад'юнктів у сфері практичної, професійної, освітньої та наукової діяльності, а також доцільність переходу до інноваційних освітніх технологій, що підвищують залучення ад'юнктів до процесу навчання.

Становлення ад'юнктури як інституції, що поєднує освіту і науку, вимагає переходу до інноваційних освітніх технологій, посилення внутрішньої мотивації ад'юнктів та розвитку їх інтересів у сфері практичної професійної, освітньої та наукової діяльності.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ад'юнкти, навчання в ад'юнктурі, мотивація вступу до ад'юнктури, мотивація освітньої та наукової діяльності, мотивація стейкхолдера.

Як цитувати: Морозов О, Олійник Л., Аксанов Т. Навчання в ад'юнктурі вищого військового навчального закладу: роль мотивації ад'юнктів. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2025. Вип. 84. С. 84-92. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-07>

© Морозов О, Олійник Л., Аксанов Т., 2025

[Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

In cites: Morozov O., Oliynyk L., Aksanov T. (2025). Teaching in adjunctual at higher military educational institution: the role of motivation of adjuncts. *Problems of Engineering Pedagogic Education*, (84), 84-92. <https://doi.org/10.26565/2074-8922-2025-84-07> (in Ukrainian)

Постановка проблеми

Ефективність підготовки здобувачів освітнього ступеня доктора філософії (далі – ад'юнктів) у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) у відповідності до сучасних умов та вимог залежить від багатьох чинників, до основних з яких можна віднести: наявний науковий потенціал та наукові школи ВВНЗ, науково-дослідницька база, організація та всебічне забезпечення освітнього процесу, повнота та доступність інформаційного забезпечення ад'юнктської підготовки. Ці чинники складають основу системи організаційно-науково-освітнього забезпечення підготовки ад'юнктів [14, 15]. Разом з тим серед таких чинників необхідно враховувати і чинники, які обумовлюються

особистісними якостями ад'юнктів. А це здібності до наукової роботи, рівень теоретичного мислення, певні мисленнєві вміння та навички, постійне самовдосконалення, потреба в діяльності, активності, результативності і, що не менш важливе, так це мотивація до навчання в ад'юнктурі. Ад'юнкт може мати відмінні здібності до навчання, але за відсутності усвідомленої мотивації, їх важкого реалізувати продовж навчання. Тому проблема вивчення мотивації навчання в ад'юнктурі, дослідження умов, які мотивують ад'юнктів до навчання та науково-дослідницької діяльності є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Завдання формування мотивації перебуває на стику навчання і виховання та є предметом дослідження педагогів і психологів [3, 13, 16]. У наукових працях таких відомих науковців, як Л. Божович, В. Буряк, Л. Гапоненко, Г. Костюк, С. Максименко, А. Марков, В. Репкін, С. Рубінштейн, Л. Столяренко та багатьох інших механізм формування мотивації до навчання має різні методологічні підходи, але завжди він направлений на досягнення єдиної мети – спонукання до активних усвідомлених дій.

З точки зору А.Л. Шевцова, «мотив – це спонукання до діяльності пов'язаної з задоволенням потреб суб'єкта» [18]. На думку А. Маслоу, «мотив, як підстава до дії, вчинку чи наміру, починається з виникнення потреби особистості і закінчується виникненням конкретного наміру» [9]. У роботі [11] наголошується, що мотивація – це одна з основних умов та чинників кар'єрного зростання персоналу. Дослідженням видів мотивації в різних видах діяльності та способів впливу на мотиваційну сферу здобувачів освіти присвячені роботи [8, 17]. Зважаючи на те, що підготовка здобувачів наукового ступеня доктора філософії включає як освітню, так і науково-дослідну складову,

дослідниками багато уваги приділяється мотивації науково-дослідної діяльності здобувачів освіти взагалі та аспірантів (ад'юнктів) зокрема [1, 4, 5, 12]. При цьому вирізняються та досліджуються зовнішні і внутрішні мотиви науково-дослідної діяльності [4, 12]. Автори наголошують, що треба досліджувати такі аспекти мотивації науково-дослідної діяльності, як професійний (підвищення загального рівня знань, формування кваліфікованого фахівця, підвищення рівня підготовки за напрямом дослідження), моральний (участь у конкурсах, конференціях як засіб відчуття необхідності і можливості самовираження та самореалізації) та матеріальний (розробка проектів, що приносять прибуток).

Спільною рисою проаналізованих досліджень і публікацій є те, що вони переважно розглядають та досліджують мотиви, в основі яких лежать широкі суспільні цілі, які ведуть до порозуміння суспільної значущості освітньої діяльності, навчання як обов'язку та мотиви, які виникають із пізнавальної потреби [3, 8, 11, 16]. Але, як показує практика, важливо враховувати мотиви, які мають своїм джерелом прагнення до особистого успіху, тобто на перший план для здобувача освіти

виходить особистий сенс і значення, а також особливості підготовки ад'юнктів у ВВНЗ та їх статус військовослужбовців з відповідними умовами проходження військової служби.

Проведений аналіз публікацій вказує на необхідність комплексного вивчення мотивації навчання ад'юнктів у ВВНЗ, що неминуче приводить до необхідності врахування проблеми не тільки потреб, цінностей але й їх статусу

Виклад основного матеріалу

Як вже було визначено, виявлення мотивів навчання в ад'юнктурі варто розглядати з позиції психолого-педагогічного підходу. Необхідність саме такого інтегрованого підходу обумовлена важливою роллю самих ад'юнктів у ефективності освіти та становленні майбутнього вченого та викладача [8, 10]. Саме особистість здобувача освітнього ступеня доктора філософії є основою оволодіння компетентностями науково-дослідної та педагогічної діяльності, розвитку інноваційного потенціалу, мобільності, гнучкості та саморозвитку [5]. Компетентнісно-орієнтоване навчання спирається на активну, внутрішню мотивовану самоврядну діяльність ад'юнктів, на їхню готовність обирати та реалізувати власну освітню траєкторію. Для цього необхідний високий рівень самостійності ад'юнкта, свободи у виборі змісту навчання (навчальних дисциплін, тематики науково-дослідних та інших робіт) та продуктивних форм освоєння досвіду, а також необхідне його зацікавлене ставлення до виконуваної діяльності, знаходження можливостей самореалізації у ній [6]. Проте, як показує практика, частина ад'юнктів не виявляють достатнього ступеня самостійності у навчанні. Вони більшою мірою орієнтовані на позицію «споживача» освітнього контенту, роль «керованого дослідника», ніж на самостійний пошук наукової інформації, проведення наукових досліджень. Однією з визначальних причин цього є проблема якості підготовки вступників до ад'юнктури, які за роки військової служби втрачають певні теоретичні знання, дослідницькі вміння, хоча при цьому набувають бойового і професійного досвіду. Як наголошується у [2], необхідно

військовослужбовців.

Мета статті – дослідити мотиви навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та їх вплив на подальше проходження військової служби на посадах науково-педагогічних працівників ВВНЗ або наукових посадах.

Методи дослідження. Методи системного аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння, узагальнення та систематизації.

запроваджувати особливі умови та порядок вступу військовослужбовців в ад'юнктуру, який мотивуватиме їх займатися самоосвітою, постійно підвищувати рівень загальнонавчальної, професійної підготовки. Тобто для навчання в ад'юнктурі повинні відбиратися підготовлені та мотивовані здобувачі освітнього ступеня доктора філософії.

Якщо розглядати процес навчання в ад'юнктурі з погляду управління професійно-особистісним становленням майбутнього викладача або науковця, можна виділити такі специфічні риси навчання [2, 7]:

- інтеграція освітньої та дослідної складових на рівнях освітньо-наукових програм (далі – ОНП), навчальних дисциплін, змісту діяльності та досвіду, що освоюється ад'юнктом;

- орієнтація на цілі та мотиви ад'юнктів, надання їм можливостей самореалізації, що потребує гнучких програм та організаційних форматів;

- облік наявного професійного, наукового та життєвого досвіду ад'юнктів, що потребує використання принципів андрагогіки, інноваційних технологій проектного, інтерактивного, горизонтального навчання.

Таким чином, ад'юнктура, що відповідає перспективним запитам особистості та сектору безпеки і оборони України, - це не стільки жорстко закріплена система підготовки, скільки гнучка система можливостей, які відповідно до цілей, потреб та мотивів ад'юнктів перетворюються на умови їх професійно-особистісного розвитку. І основними чинниками ефективності навчання виступають компетентність викладачів, наукових керівників та інтелектуально-

особистісні ресурси ад'юнктів, насамперед мотивація навчання.

Розглядаючи мотивацію навчання в ад'юнктурі, варто виділяти в ній чотири взаємопов'язані аспекти: **мотивацію вступу до ад'юнктури, мотивацію наукової та освітньої діяльності, мотивація активного учасника освітнього процесу (стейкхолдера)**. Саме ці аспекти стали предметом дослідження. Її актуальність обумовлена військово-політичними умовами, що стрімко змінюються, модернізацією інституту ад'юнктури і важливою роллю ресурсів тих, хто навчається, в ефективності освіти.

Розуміння мотивів вступу до ад'юнктури, мотивації наукової та освітньої

діяльності, мотивації ад'юнктів як активних учасників освітнього процесу (стейкхолдера) дозволить гарантам ОНП, викладачам, науковим керівникам удосконалювати програми та знаходити нові шляхи підвищення ефективності управління професійно-особистісним розвитком ад'юнктів.

В емпіричному дослідженні взяли участь 52 ад'юнкти та здобувачі освітнього ступеня доктора філософії поза ад'юнктури (далі – ад'юнкти) 1-го та 2-го років навчання (52 ад'юнкти, віком від 29 до 36 років) Національної академії НГУ та Київського інституту НГУ. Анонімне онлайн-опитування ад'юнктів проводилось з використанням Google Forms.

Результати досліджень

1. Мотивація вступу до ад'юнктури. Результати показали, що найпоширенішими мотивами вступу до ад'юнктури є кар'єрні мотиви. Переважна більшість ад'юнктів (81,5%) зазначили, що навчаються в ад'юнктурі, щоб у майбутньому обійняти вищу посаду, бути конкурентоспроможними завдяки наявності наукового ступеня. 70,7% ад'юнктів пояснюють вступ до ад'юнктури бажанням у майбутньому передавати свій досвід та знання, стати викладачем ВВНЗ. На третьому місці за частотою (зазначається у 67,4% ад'юнктів) стоїть мотив спілкування з цікавими людьми: викладачами, вченими, колегами. Ад'юнктам важливий обмін ідеями, досвідом, зустрічі з вченими на конференціях, можливість дізнатися їхню думку про свої дослідження. Серед тих, хто вступив до ад'юнктури чимало таких (42,3%), хто розглядають навчання в ад'юнктурі як можливість змінити умови проходження військової служби на офіцерських посадах – позбутися рутини служби у військових частинах, знизити рівень службового навантаження, що можна пояснити певною психологічною незрілістю. Мотиви творчої самореалізації стоять лише на п'ятому місці в ієрархії мотивів вступу до ад'юнктури. 40,2% ад'юнктів відзначають, що їм подобається займатися винахідницькою роботою і створювати щось нове. Вони бажають зробити свій внесок у науку, і їм також важливо отримання нових знань, досвід нової діяльності для власного розвитку.

Разом з тим слід відмітити, що в ад'юнктів у явному вигляді не виявилася мета стати вченим.

Певну роль для ад'юнктів (43,7 %) відіграють і матеріальні мотиви (можливість підвищення посадового окладу).

2. Мотивації освітньої діяльності. Вивчення мотивації освітньої діяльності ад'юнктів показало наявність інтелектуально-пізнавальних, перспективних та прагматичних мотивів. Більше половини опитаних (58,7%) зазначають, що їхня активність при засвоєнні освітньої складової освітньо-наукових програм залежить від того, наскільки навчальні дисципліни, що вивчаються, мають відношення до їх особистих чи наукових інтересів. Також їхня активність підвищується, якщо викладач креативний, ставить цікаві завдання і спрямовує їх на пошук нетривіальних рішень. На ретельність виконання завдань також. Разом із цим 21,7% ад'юнктів наголосили, що на засвоєння освітньої складової ОНП впливають ситуативні чинники: наявність достатнього часу та настрою.

Поряд з пізнавальними інтересами велике значення для 57% ад'юнктів має можливість практичного застосування в професійній військовій діяльності здобутих знань, що свідчить про усвідомлений підхід до навчання. 47,2% респондентів говорять про те, що для них важлива професійна компетентність викладача, уміння доступно

та цікаво пояснювати матеріал, а також його особиста зацікавленість у результатах навчання, що можна розглядати як важливий фактор, що сприяє підвищенню мотивації освітньої діяльності.

3. Мотивації наукової діяльності. Аналіз результатів діагностики мотивації наукової діяльності ад'юнктів показав, що основними є професійні, творчі та матеріальні мотиви. Матеріальне благополуччя як мотив наукової діяльності перебуває на середньому рівні значущості у 17,7% ад'юнктів, у 65,4% – на низькому. Цей факт свідчить про те, що у двох третинах опитаних матеріальний інтерес до професії вченого не є головним при виборі освітньої траєкторії, хоча й припускають, що навчання в ад'юнктурі надалі позитивно позначиться на їхньому матеріальному становищі. Також як провідні в опитаних ад'юнктів перебувають внутрішні мотиви наукової діяльності - професійні та творчі. 31,5% ад'юнктів мають високий та 65,2% середній рівень значущості мотивів, що відображають прагнення до підвищення професіоналізму, розширення та поглиблення своїх знань. Цей мотив не є актуальним лише для 3,3% ад'юнктів. Творчі мотиви наукової діяльності високо значущі для 31,5% ад'юнктів і мають середній рівень значущості для 46,7%, що говорить про їх потребу у самореалізації та саморозвитку у творчому контексті, прагненні створювати нове, робити свій внесок у науку. Значно виражені в науковій діяльності респондентів кар'єрні та соціальні мотиви: кар'єрне зростання, конкурентоспроможність при проходженні військової служби, схвалення у військовому середовищі, мотиви спілкування, прагнення до зручності та свободи дій та соціальної корисності. Тільки 6,2% опитаних не бачать можливості реалізувати в науковій діяльності прагнення бути корисними для

суспільства.

79,1% ад'юнктів указали, що на мотивацію їх наукової діяльності позитивно впливає авторитет наукового керівника в академічній спільноті, рівень його залучення до актуальних наукових досліджень, професійна компетентність, а також його зацікавленість у результатах наукових досліджень. 65,5% респондентів зазначили, що на підвищення мотивації наукової діяльності впливають планування впровадження отриманих наукових результатів як в освітній процес ВВНЗ, так і в діяльність військ (сил).

4. Мотивація активного учасника освітнього процесу (стейкхолдера). При дослідженні основних мотивів навчання в ад'юнктурі було вивчено вплив на мотивацію залучення здобувачів освітнього ступеня доктор філософії як активних учасників освітнього процесу (стейкхолдерів). Ад'юнкти долучалися до перегляду (оновлення) освітньо-наукових програм та навчальних планів, змісту навчальних дисциплін, тематики та змісту наукових досліджень. Результати показали, що 62,8% ад'юнктів вважають що їхня безпосередня участь у такій діяльності підвищує їх відповідальність за зміст та результати їх освітньої та наукової діяльності та позитивно позначається на мотивації. Разом з тим, 5,8% ад'юнктів не ототожнюють себе із суб'єктами освітнього процесу (стейкхолдерами) і не вважають таку діяльність чинником, що впливає на їх вмотивованість до навчання. 23,8% опитаних вважають, що задіяність ад'юнктів як стейкхолдерів має сенс на 2-3 роках навчання, коли вже засвоєна освітня складова ОНП та виконаний основний обсяг наукових досліджень. Ці респонденти вважають, що така діяльність фактично не позначилась на їх мотивації до навчання.

Висновки та перспективи подальших досліджень

У мотивації наукової та освітньої діяльності, і серед мотивів вступу до ад'юнктури переважають зовнішні, пов'язані з кар'єрним зростанням та конкурентоспроможністю на ринку праці. Вони доповнюються внутрішніми мотивами: прагненням пізнання, підвищення професійного рівня, творчої самореалізації.

Результати дослідження показують необхідність удосконалення процесу ад'юнктської підготовки, яка б сприяла посиленню внутрішньої мотивації освітньої та наукової діяльності, розвитку інтересів ад'юнктів у сфері практичної, професійної, освітньої та наукової діяльності, а також доцільність переходу до інноваційних освітніх технологій, що підвищують

залучення ад'юнктів до процесу навчання. Важливим мотивом становлення ад'юнктів як майбутніх викладачів є їх діяльність як стейкхолдерів.

Важливим мотиваційним чинником для ад'юнктів є роль і місце викладача в їх професійному зростанні. Для них викладач повинен бути вченим, який активно

залучений до наукової та освітньої діяльності, мати міждисциплінарне бачення проблем, володіти інноваційними освітніми технологіями.

Перспективи подальших досліджень повинні бути спрямовані на вивчення змін мотивації ад'юнктів протягом навчання, причин та умов цих змін.

Конфлікт інтересів

Автори заявляють, що конфлікту інтересів щодо публікації цього рукопису немає. Крім того, автори повністю дотримувались етичних норм, включаючи плагіат, фальсифікацію даних та подвійну публікацію.

Список використаної літератури

1. Бірюкова, М. В. Аспірантура і докторантура як механізми формування інтелектуального потенціалу держави: [з досвіду ХГУ «НУА»]. *Вища школа*. 2010. № 2. С. 52-59.
2. Вітченко, А. Підготовка майбутніх докторів філософії у вищій військовій школі: досвід, проблеми, шляхи вдосконалення. *Військова освіта*. 2020. №1(41). С. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2020-1/91-102>
3. Карамушка, Т. В. Соціально-психологічні чинники формування готовності аспірантів до здійснення професійної кар'єри : дис. ... канд. псих. наук : 19.00.05. Київ, 2017. 249 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/entities/publication/5aa7edc4-2557-474b-80a0-2ad5d577e1fa>
4. Козубцов, І. М., Мараховський, Л. Ф. Наукова школа – основа сучасної міждисциплінарної аспірантури. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 20. С. 54–62. URL: <https://surl.lu/wuovky>
5. Козубцов, І. М. Вимоги до моделі реалізації варіативності між видами наукової та науково-педагогічної діяльності вчених. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 39. Ч.2. С. 272–278. URL: <https://surl.li/eenkta>
6. Козубцов, І. М. Модель змісту навчання освітньо-професійної програми методологічної компетентної моделі підготовки аспірантів, ад'юнктів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 5(31). С. 272-280. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734785/1/pednauk_2013_5_33.pdf
7. Криштоф, С. Д. Аспірантура – інноваційна ступінь підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації на сучасному етапі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2016. №2. С. 61-65. URL: <https://surl.li/jshcbs>
8. Левченко, Т. І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності : монографія. Вінниця: Нова книга, 2011. 448 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=AJ4RCgAAQBAJ>
9. Маслоу, Абрахам. Мотивація та особистість. К., 2004. URL: <https://psylib.org.ua/books/masla01/index.htm> (дата звернення: 28.03.2025).
10. Мороз, С. А. Вдосконалення практики підготовки докторів філософії як напрям підвищення якості вищої освіти: державно-інституціональний аспект. *Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 5-6 жовтня 2017 р.)*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. С. 26-29. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/img/Tezy_PHD_ZNU.pdf
11. Нікітченко, А. О. Мотивація як умова і чинник кар'єрного просування персоналу. *Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства* : зб. тез XI Міжнарод. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 25-26 берез. 2021 р.) : у 2-х ч. Ч. 2. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С. 481-483. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/26113>
12. Повідайчик, О. С., Попик, М. М., Ребяня, А. М. Мотиваційні аспекти науково-

- дослідницької діяльності студентів закладів вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2022. №1(50). С.219–222. URL: <https://surl.li/cfrwfm>
13. Поплавська, А. П. Психологічні особливості кар'єрних орієнтацій військовослужбовців : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.10. К., 2006. 19 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0406U004744>
 14. Про затвердження Особливостей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, наукових установах системи Міністерства оборони України: наказ Міністерства оборони України від 09.12.2022 № 424 (zareestrovaniy 31.01.2023 za № 195/39251). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-23#Text>
 15. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах): постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. №261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
 16. Романчук, С., Остапівська, І. Мотивація як психолого-педагогічний феномен. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень* : матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів (15–16 травня 2018 року). Луцьк : Вежа-Друк, 2018. С. 666–669. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/17812>
 17. Столярова, О. Дослідження способів впливу на мотиваційну сферу здобувачів вищої освіти. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. №3(67). С. 120–125. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-67-3-120-125>
 18. Шевцов, А. Л. Деякі питання формування мотивації до навчання у вищих військових навчальних закладах. *Сімдесят восьмі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки. Секція 4. Педагогічні науки* : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 28-29.09.2023. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-4497/> (дата звернення: 02.04.2025).

Стаття надійшла до редакції 22.04.2025

Стаття рекомендована до друку 23.05.2025

O. MOROZOV¹, DSc (Technical Sciences), Prof.,

Chief Researcher of the Scientific and Methodological Center Organization and Implementation of Educational Activities

e-mail: maa-ngu@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1352-1783>

L. OLIYNYK¹, DSc (Pedagogical Sciences),

Senior Researcher, Head of the Scientific and Methodological Center Organization and Implementation of Educational Activities

e-mail: ol33@ukr.net ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7375-1281>

T. AKSANOV¹,

Senior Researcher of the Scientific and Methodological Center Organization and Implementation of Educational Activities

e-mail: timaksanov@gmail.com ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4491-3157>

¹ National University of Defense of Ukraine,
Air Force Avenue, 28, Kyiv, 03049

STUDYING AT THE ADJUNCTURE OF A HIGHER MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTION: THE ROLE OF ADJUNCT'S MOTIVATION

Introduction. The article presents the results of a study of motivation for studying in adjunct as an important factor in the effective implementation of educational and scientific programs by adjuncts. It identifies and diagnoses four interrelated aspects: motives for entering adjunct, motives for scientific and educational activities, motives for an active participant in the educational process (stakeholder). The research shows the feasibility of transitioning to innovative educational technologies, the need to strengthen the internal motivation

of adjuncts and develop their interests in the field of practical professional, educational and scientific activities.

Purpose. The purpose of the article is to investigate the motives of higher education applicants for the degree of Doctor of Philosophy and their influence on further military service in the positions of scientific and pedagogical workers of higher educational institutions or scientific positions.

Methods. The study was conducted using the following methods: systemic analysis and synthesis, induction and deduction, comparison, generalization and systematization.

Results. The analysis of the issues raised allows us to state that the transformation of adjunct education into an institution that combines education and science, where innovations are created and a professional career of a military serviceman as a teacher or scientist begins, requires a thorough study and understanding of the motives for entering adjunct education, the motivation for scientific and educational activities, and the factors that influence motivation. Research proves that the motivation for learning of those who plan to enter adjunct education should be carefully studied both in the process of selecting candidates for study and at the stage of entering adjunct education. The results of the study show the need to improve the process of adjunct training, which contributes to strengthening the internal motivation of educational and scientific activities, the development of interests of adjuncts in the field of practical, professional, educational and scientific activities, as well as the expediency of the transition to innovative educational technologies that increase the involvement of adjuncts in the learning process. These are special requirements for teachers - versatility of experience, involvement in scientific and educational activities, and mastery of innovative educational technologies.

Originality. The article presents the results of research on the motivation of adjuncts of higher educational institutions through three interrelated aspects: motivation for entering adjunct, motivation for scientific and educational activities. Identifying the motives for studying in adjunct is considered from the position of a psychological and pedagogical approach. This approach allows us to take into account the important role of adjuncts themselves in the effectiveness of education and the formation of a future scientist and teacher.

The motivation of adjuncts is studied through the definition of internal and external motives. Internal motives are considered as primary in relation to educational and scientific activities and are formed in accordance with the needs of the adjunct in cognition and development. External motives are considered as secondary and are formed under the influence of the external environment. This allows us to objectively investigate the factors that influence the motivation for entering adjunct, the motivation for scientific and educational activities.

Conclusions. In the motivation of scientific and educational activities, and among the motives for entering the adjunct position, external ones, related to career growth and competitiveness in the labor market, prevail. They are supplemented by internal motives: the desire for knowledge, improving the professional level, creative self-realization.

The results of the study show the need to improve the process of adjunct training, which contributes to strengthening the internal motivation of educational and scientific activities, the development of interests of adjuncts in the field of practical, professional, educational and scientific activities, as well as the expediency of the transition to innovative educational technologies, which increase the involvement of adjuncts in the learning process.

Prospects for further research should be aimed at studying changes in the motivation of assistant professors during training, the causes and conditions of these changes.

KEY WORDS: *adjuncts, adjunct training, motivation for entering adjuncture, motivation for educational and scientific activities, stakeholder motivation.*

References

1. Biryukova, M. V. (2010). Postgraduate and doctoral studies as mechanisms for the formation of the intellectual potential of the state: [from the experience of KhSU "NUA"]. *Higher School*, (2), 52—59. (in Ukrainian).
2. Vitchenko, A. (2020). Preparation of the future doctors of philosophy in the higher military school: experience, problems, ways of improvement. *Viiskova osvita*, 1(41), 91-102. <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2020-1/91-102> (in Ukrainian).
3. Karamushka, T. V. (2017). Socio-psychological factors in the formation of graduate students' readiness to pursue a professional career: dissertation ... candidate of psychological sciences: 19.00.05, Kyiv. <https://ir.library.knu.ua/entities/publication/5aa7edc4-2557-474b-80a0-2ad5d577e1fa> (in Ukrainian).
4. Kozubtsov I. N., Marahovsky L. F. (2012). Scientific school as the fundamentals of modern interdisciplinary postgraduate course. *Bulletin of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University. Pedagogical sciences*, 20, 54—62. <https://surl.luuwovky> (in Ukrainian).
5. Kozubtsov I.M. (2013). Requirements for the model of implementation of variability between

- types of scientific and scientific-pedagogical activity of scientists. *Problems of modern pedagogical education. Pedagogy and Psychology*, 39(2), 272–279. <https://surl.li/eenkta> (in Ukrainian).
6. Kozubtsov, I. M. (2013). Model training contents educational and vocational programs methodologically competent model of training graduate students, adjunct. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5(31), 272-280. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734785/1/pednauk_2013_5_33.pdf (in Ukrainian).
 7. Kryshtof, S. (2016). Doctoral studies – an innovative level of training academic staff of higher qualification at present. *Scientific Bulletin of the Lesya Ukrainka Eastern European National University : Pedagogical Sciences*, (2), 61-65. <https://surl.li/jshcbs> (in Ukrainian).
 8. Levchenko, T. I. (2011). Subject Motivation in Various Types of Activity: monograph, Vinnytsia, Nova Knyga <https://books.google.com.ua/books?id=AJ4RCgAAQBAJ> (in Ukrainian).
 9. Maslow, Abraham. (2004). Motivation and Personality. <https://psylib.org.ua/books/masla01/index.htm> (date of return: 28.03.2025).
 10. Moroz, S. A. (2017). Improving the practice of training doctors of philosophy as a direction for improving the quality of higher education: state and institutional aspect. *Training doctors of philosophy (PhD) in the context of higher education reform: Materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Zaporizhzhya, October 5-6, 2017)*, Zaporizhzhia, Zaporizhzhia National University. http://phd.znu.edu.ua/page/img/Tezy_PHD_ZNU.pdf (in Ukrainian).
 11. Nikitchenko, A. O. (2021). Motivation as a condition and factor of career advancement of personnel. *Youth of science – 2021: socio-economic and humanitarian aspects of the development of society: collection of theses of the XI International Scientific-Practical Conference of students, postgraduates and young scientists (Chernihiv, March 25-26, 2021): in 2 parts. Part 2*, Chernihiv: National University “Chernihiv Polytechnic”. <http://ir.stu.cn.ua/123456789/26113> (in Ukrainian).
 12. Povidaychyk, O. S., Popyk, M. M., Reblyan, A. M. (2022). Motivational aspects of scientific and research activities of students of higher education institutions. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social work*, (1(50), 219–222. <https://surl.li/cfrwfm> (in Ukrainian).
 13. Poplavska, A. P. (2006). Psychological features of career orientations of military personnel: author's abstract of dissertation ... candidate of psychological sciences: 19.00.10. <https://uacademic.info/ua/document/0406U004744> (in Ukrainian).
 14. On approval of the Features of training candidates for the degree of Doctor of Philosophy and the scientific degree of Doctor of Sciences in higher military educational institutions, military educational units of higher education institutions, scientific institutions of the Ministry of Defense of Ukraine: order of the Ministry of Defense of Ukraine dated 09.12.2022 No. 424 (registered on 01.31.2023 under No. 195/39251). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0195-23#Text> (in Ukrainian).
 15. On approval of the Procedure for training candidates for the degree of Doctor of Philosophy and Doctor of Science in higher education institutions (scientific institutions): resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 23, 2016 No. 261. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (in Ukrainian).
 16. Romanchuk, S., Ostapyovska, I. (2018). Motivation as a psychological and pedagogical phenomenon. *Young science of Volyn: priorities and prospects of research: materials of the XII International scientific and practical conference of postgraduates and students (May 15–16, 2018)*, Lutsk, Vezha-Druk. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/17812> (in Ukrainian).
 17. Stoliarova H. (2022). Research of ways of influence on motivational sphere applicants of higher education. *Bulletin of National Defense University of Ukraine*, 3(67), 120–125. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2022-67-3-120-125> (in Ukrainian).
 18. Shevtsov, A. L. (2023). Some issues of forming motivation for studying in higher military educational institutions. *Seventy-eighth economic and legal discussions. Series: Social and humanities sciences. Section 4. Pedagogical sciences: materials of the international scientific-practical online conference 28-29.09.2023*. <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-4497/> (in Ukrainian). (date of return: 02.04.2025).

The article was received by the editors 22.04.2025

The article is recommended for printing 23.05.2025